

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Rozbor hospodaření vybrané příspěvkové organizace

Teze bakalářské práce

Autor: **Veronika Smrečková**

Vedoucí práce: Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Rozbor hospodaření vybrané příspěvkové organizace

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá hospodařením příspěvkové organizace „Mateřská škola Louny, Dykova 2210, příspěvková organizace.“ Bakalářská práce se skládá z několika částí. V první části práce jsou charakterizovány a popsány pojmy jako příspěvková organizace, hospodaření příspěvkové organizace a její fondy. V druhé části je popsána obec, zejména vybavenost obce a vývoj obyvatel. Následuje stručný popis vybrané příspěvkové organizace, kde je věnována část samotné charakteristice mateřské školy a část vývoji žáků v mateřské škole. Druhá část práce je věnována hospodaření mateřské školy, kde jsou rozebrány příjmy a výdaje na jednotlivé účetní položky.

Klíčová slova:

národní hospodářství, veřejná správa, příspěvková organizace, finanční analýza, financování školství, dotace

Úvod

Národní hospodářství je rozděleno na ziskový a neziskový sektor. Příspěvkové organizace jsou v České republice stanoveny zákonem o rozpočtových pravidlech státu a zákonem o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

Vzdělání je bráno jako základní předpoklad pro rozvoj jedince. Pro naši populaci je důležité, jelikož se jedná o jednu ze základních hodnot naší civilizace. Pokud se člověku dostává vzdělání, rozvíjí jím nejen vztahy k ostatním lidem, ale také ke společnosti. Pomáhá nám se začlenit do společnosti života a rozvíjí naší osobnost. S jeho pomocí můžeme dosáhnout vyšší kvality života. Ovšem ne všichni mají finanční prostředky na to, aby se mohli vzdělávat v soukromých zařízeních, ale přitom by mělo být vzdělání poskytnuto každému, a to bez rozdílu. V tom případě je na místě dát prostor organizačním složkám státu (ministerstvům a ostatním ústředním orgánům) nebo územním samosprávním celkům (krajům, obcím, městům) ke zřizování škol. Index lidského rozvoje (Human Development Index – HDI) slouží k tomu, aby se dalo ukázat, jak moc je pro celkový rozvoj země vzdělání u obyvatel důležité. Vzdělanost v HDI tvoří jednu ze tří ukazatelů. Stát má zájem o to, aby byli jeho obyvatelé vzdělaní. Nejde jen o dosažení co nejlepšího výsledku HDI, ale díky vzdělanosti se v České republice zvyšuje kulturní úroveň občanů. K vzdělávání slouží mateřské školy, základní školy, střední školy, vysoké školy, které se nejčastěji zřizují jako příspěvková organizace.

Pro příspěvkové organizace je nutná podpora ve formě příspěvku. Finanční prostředky, které slouží organizaci k hospodaření, jsou poskytovány od zřizovatele a od státu. Jedná se o příspěvky, bez kterých by nemohla příspěvková organizace fungovat, protože je nevýdělečnou institucí

Příspěvkové organizace jsou zřizovány nejen v oblasti školství, ale také působí v oblasti zdravotnictví (př.: Zdravotnická záchranná služba Ústeckého kraje, příspěvková organizace), sociální péče (př.: Městská pečovatelská služba s denním stacionářem Louny, příspěvková organizace), kultury (př.: Vrchlického divadlo Louny, příspěvková organizace) a jiných.

Cíl a metodika

Cíl

V teoretické části je cílem vyjasnit pojem příspěvková organizace. Seznámit se s oblastí, do které příspěvková organizace spadá. Vymezit hospodaření příspěvkové organizace a popsat veškeré její fondy.

Cílem praktické části je provést rozbor příjmů a výdajů příspěvkové organizace s názvem „Mateřská škola Louny, Dykova 2210, příspěvková organizace“. Rozbor hospodaření jednotlivých příjmů a výdajů a vyhodnocení rozpočtového hospodaření je provedeno za období 2008 až 2014.

Metodika

Bakalářská práce se dělí na tři hlavní části.

První část je nazvána jako literární rešerše, která je zhotovena na základě samostudia tematicky zaměřené odborné české i zahraniční literatury. Odborná literatura je použita jako základní pramen informací. Jedná se o dokumenty, s jejichž pomocí se autorka seznamuje se stavem řešené problematiky. Proto jsou teoretické poznatky založeny na analýze dokumentů. V této části jsou pak především vysvětleny pojmy jako národní hospodářství, neziskové organizace a jejich členění, příspěvkové organizace a jejich hospodaření. Závěr literární rešerše je věnován školské právnické osobě.

Druhá část bakalářské práce je nazvána jako praktická část. Je orientovaná na vybranou příspěvkovou organizaci „Mateřská škola Louny, Dykova 2210, příspěvková organizace“. Základem praktické části je využívání primárních a sekundárních dat, které autorce poskytla výše zmíněná příspěvková organizace. Primární data jsou získána z finančních výkazů (z výkazu zisků a ztrát) dané příspěvkové organizace za sledované období. Úvod praktické části popisuje obec, ve které se příspěvková organizace nachází. Dále je charakterizována vybraná příspěvková organizace. Za pomoci získaných primárních dat jsou vytvořeny přílohy, na jejichž základech je v bakalářské práci proveden vlastní rozbor hospodaření, který se zaměřuje na příjmovou a výdajovou stranu rozpočtu vybrané příspěvkové organizace. Příjmová část je rozdělena na dotace ze státního rozpočtu, dotace od obce, tržby z prodeje a na ostatní příjmy. V úvodu tvoří výdajovou část struktura finančních prostředků čerpaných ze státního rozpočtu. Poté jsou výdaje členěny na osobní

náklady, provozní náklady a materiálové náklady. V této praktické části bakalářské práce je porovnán skutečný rozpočet (plánovaný rozpočet) k danému roku a skutečnost k 31. 12. daného roku, tudíž je možné určit procento plnění plánu. Na základě výpočtu lze vyhodnotit, zda dochází k nadhodnocení rozpočtu či nikoliv. Dále je vypočítáno, kolika procenty se podílí na jednotlivém členění příjmů a výdajů syntetické nebo analytické účty (např.: kolika procenty se podílí účet 502 – spotřeba energie na celkových provozních nákladech). U každého členění příjmů a výdajů je vyhodnocena nejvyšší hodnota sledovaného období a dále autorka hodnotí nejvyšší nárůst mezi lety. V závěru praktické části je zachycen a vyhodnocen výsledek hospodaření vybrané příspěvkové organizace.

Třetí část neboli závěr tvoří souhrn zjištěných výsledků a případně řeší návrhy a opatření vybrané příspěvkové organizace.

Závěr

V této bakalářské práci je proveden rozbor hospodaření příspěvkové organizace „Mateřská škola Louny, Dykova 2210, příspěvková organizace“. Tato příspěvková organizace je především závislá na dotacích od státu a od jejího zřizovatele. Zřizovatelem je město Louny. Na základě provedeného rozboru příjmů z let 2008 - 2014, konkrétně dotací ze státního rozpočtu je zřejmé, že dotace od státu mají rostoucí charakter. Výše dotace ze státního rozpočtu je stanovena zákonem, dále je ovlivněna na základě výsledku hospodaření v předchozím roce a počtem přijatých žáků do mateřské školy, tudíž se i přes rostoucí charakter příliš nemění. Dotace, které poskytne zřizovatel, jsou určeny příspěvkové organizaci výhradně na provoz školy. Z toho důvodu musí být výše dotací minimálně taková, aby pokryla náklady na provoz mateřské školy.

Mateřská škola poskytuje služby za školné a stravné, které z části hradí rodiče. Na základě rozboru se tržby za stravné zvyšují. Výše tržeb za školné je spjata s počtem žáků, kteří dostali odklad. Podle zákona rodič za žáka s předškolním věkem neplatí, ale v případě, že žák dostal na doporučení poradenského zařízení a psychologa nebo odborného lékaře odklad, bude poslední rok v mateřské škole absolvovat dvakrát, a tak musí rodič za žáka školné zaplatit.

Další způsob jakým lze získat jiné finanční prostředky jsou tzv. ostatní příjmy. Do ostatních příjmů jsou zahrnuty úroky, dary a jiné. V roce 2008 a 2009 měla mateřská škola příjmy z pronájmu a to cca 30 000,00 Kč. Od roku 2012 neviduje žádné ostatní výnosy z činnosti, od roku 2013 postrádá příjmy na obecní děti a od roku 2013 inkasuje mateřská škola úroky z vkladů na účtu, které však v roce 2014 tvořily necelých 200 Kč.

Ostatní příjmy se snaží příspěvková organizace investovat do běžných oprav, zhodnotit a pořídit za ně nové a lepší vybavení. Pořízení nového vybavení přináší pozitiva a příznivě působí na žáky této mateřské školy. Děti mají více prostoru, aby rozvíjely své schopnosti a dovednosti. Učitelé se musí plně věnovat vyžití žáků, aby nedocházelo k úrazům. Však pokud budou mít žáci úplné vyžití, nemusejí učitelé čelit dětským rozepřím, které se v současnosti čím dál více projevují.

Na celkových výdajích mají na základě rozboru hospodaření výdajů, nejvyšší podíl náklady na zaměstnance, které jsou hrazeny z finančních příspěvků ze státního rozpočtu. Za sledované období bylo zjištěno, že se mzdy od roku 2008 – 2014 zvýšily o necelých

500 000 Kč. Důvodem jsou vyšší platy zaměstnanců, ale také noví zaměstnanci, kteří byli přijati pouze na určité časové období.

I přes nákladný provoz si mateřská škola vede v hospodaření dobře. Její výdaje za sledované období nepřesáhly výši příjmů, tudíž se pokaždé mateřské škole podařilo dosáhnout kladného výsledku hospodaření.

Do roku 2012 dostávala mateřská škola dotace na tzv. „mimolounské děti“. Jedná se o dotace na žáky, kteří mají trvalý pobyt mimo obec Louny, a přesto navštěvují tuto mateřskou školu. Jedná se o neinvestiční výdaje, které za žáky hradila obec, ve které měl žák trvalý pobyt. Peníze byly nejprve zaslány městu Louny a následně je město ve formě dotace na tzv. mimolounské děti zasílalo dvakrát ročně mateřské škole. V roce 2013 vešla v účinnost novela školského zákona, která upravovala hrazení těchto poplatků tím způsobem, že příslušné obce nemusí za žáky městu Louny a následně pak mateřské škole platit.

Ředitelka mateřské školy tvrdí, že je spokojena s výší příspěvku, který poskytuje zřizovatel nejen na provoz, ale i na modernizaci celé budovy (třídy jsou vybaveny moderním nábytkem). Což podle ní dokazuje i kladný výsledek hospodaření za celé sledované období. Ovšem pokud chce být mateřská škola konkurenceschopná a po všech stránkách kvalitní, doporučila autorka na základě rozboru hospodaření (konkrétně podle tabulky č. 7: Vývoj ostatních příjmů za rok 2008 – 2014, kde je zřejmé, že ostatní příjmy mateřské školy mají klesající charakter), aby se snažila o zvýšení ostatních příjmů, sbírala odpadový materiál (PET lahve, papír), na různých jarmarcích prodávala výrobky dětí nebo provozovala jiné aktivity školy – zejména akce pro děti.

Dále by mohla mateřská škola uvažovat, zda by nebylo vhodné podat žádost a posléze využívat dotace z Evropské unie.

Mateřská škola Louny, Dykova 2210, příspěvková organizace má to štěstí, že je ve městě a umístěna v dobré lokalitě, tudíž nemá nouzi o žáky, spíše naopak. Naše populace sice stárne, rodí se neustále méně dětí, ale také ubývá mateřských, základních, středních a jiných škol. V tom případě je kolikrát těžké sehnat pro žáka vhodné umístění. Jeden z důvodů, proč škol (mateřských) ubývá, je finanční podpora pro školy. Nikdo by nechtěl vést jakoukoliv organizaci, která by se dlouhodobě potýkala se zhoršeným výsledkem hospodaření.

Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje

- [1] REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, 2007. 187 stran. ISBN 978-80-86929-25-5
- [2] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2008. 712 stran. ISBN 978-80-7357-351-5
- [3] PESTOFF, V. A. *Reforming social services in Central and Eastern Europe: an eleven nation overview*. Cracow: Cracow Academy of Economics, 1995. 418 stran. ISBN 83-903900-0-0
- [4] HAMERNÍKOVÁ B. *Financování ve veřejném a neziskovém nestátním sektoru*. Praha: Eurolex Bohemia, 2000. 213 stran. ISBN 80-902752-3-0
- [5] POWELL, W. W., STEINBERG R. *The non-profit sector: a research handbook*. Connecticut: Yale University Press, 2006. 659 stran. ISBN 978-0300109030
- [6] FRIČ, P., GOULLI, R. *Neziskový sektor v České republice*. Praha: Eurolex Bohemia, 2001. 203 stran. ISBN 80-86432-04-1
- [7] RŮŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace: vznik, účetnictví, daně*. Olomouc: Anag, 2007. 238 stran. ISBN 978-7263-404-0
- [8] OTRUSINOVÁ, M., KUBÍČKOVÁ, D. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek po novele zákona o účetnictví*. Praha: C. H. Beck, 2011. 178 stran. ISBN 978-0-471-76812-8
- [9] PEKOVÁ, J., PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2002. 441 stran. ISBN 80-86395-21-9
- [10] PAVLÁSEK, V., HEJDUKOVÁ, P. *Veřejné finance a daně v České republice*. Plzeň: Nava, 2010. 215 stran. ISBN 978-80-7211-360-6
- [11] NOVÁKOVÁ, Š. *Účetnictví příspěvkových organizací*. Praha: INTES, 2004. 243 stran. ISBN 80-239-2423-0
- [12] PODHORSKÝ, J., SVOBODOVÁ, J. *Účetnictví příspěvkových organizací*. Jihlava: Anag, 2003. 279 stran. ISBN 80-7263-151-9
- [13] RŮŽIČKOVÁ, MERLÍČKOVÁ, Růžena. *Neziskové organizace – vznik, účetnictví, daně*. 11. vyd. ANAG, 2011. 256 s. ISBN 978-80-7263-675-4.

Internetové zdroje

- [14] *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. Dostupné on-line z WWW: <http://www.msmt.cz/ministerstvo> [cit. 2014-11-12]
- [15] PELC, Vladimír. *Daňové podmínky působení neziskových subjektů*. 1. vyd. C. H. Beck, Praha 2010. 162 s. ISBN 978-80-7400-190-1.
- [16] HORÁK, Záboj. *Církev a české školství*. 1. vyd. Drada Publisching, a. s., Praha 2011. 264 s. ISBN 978-80-247-3623-5.
- [17] *Obec Louny*. Dostupné on-line z WWW: <http://www.louny.eu/> [cit. 2015-11-2]
- [18] *Místopisný průvodce po České republice*. Dostupné on-line z WWW: http://www.mistopisy.cz/soucasnost_louny_6234.html [cit. 2015-11-2]
- [19] *Český statistický úřad*. Dostupné on-line z WWW: <https://www.czso.cz/csu/czso/database-demografickych-udaju-za-obce-cr> [cit. 2015-11-8]
- [20] *Mateřská škola Louny, Dykova 2210, příspěvková organizace*. Dostupné on-line z WWW: <http://www.ms-umasinky.unas.cz/163/> [cit. 2015-11-8]

Zákony

- [21] Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích [online]. [cit. 28. 07. 2014] Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/2000-219>
- [22] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích [online]. [cit. 24. 01. 2015] Dostupné z: [http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-\(obecni-zrizeni\).html](http://www.zakonycr.cz/seznamy/128-2000-sb-zakon-o-obcich-(obecni-zrizeni).html)
- [23] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů [online]. [cit. 24. 01. 2015] Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>